

Inleiding: de WinWin-aanpak	5
DEEL I • De bouwstenen van WinWin	7
Hoofdstuk 1 De bouwstenen van WinWin	9
DEEL II • Preventieve Acties	15
Hoofdstuk 2 Vier typen storend gedrag: ABCD	17
Hoofdstuk 3 Het voorkomen van ABCD-verstoringen	23
Hoofdstuk 4 De zeven posities	27
Hoofdstuk 5 Preventieve Acties per positie	37
DEEL III • Directe Reacties	43
Hoofdstuk 6 De ABCD-vragen	45
Hoofdstuk 7 De posities herkennen	55
Hoofdstuk 8 De posities erkennen	63
Hoofdstuk 9 Reageren op de zeven posities	69
Hoofdstuk 10 Een selectie van Directe Reacties	77
DEEL IV • Vervolgacties	81
Hoofdstuk 11 Nadenken over Vervolgacties	83
Hoofdstuk 12 Een selectie van Vervolgacties	89
Tot slot	93

Inleiding: de WinWin-aanpak

De WinWin-aanpak is gebaseerd op een aantal eenvoudige uitgangspunten:

1. Storend gedrag is een poging om in een behoefte te voorzien.
2. Je kunt de behoefte waaruit het storende gedrag voortkomt, achterhalen.
3. Je kunt leerlingen verantwoordelijke, niet-storende manieren leren om in hun behoeften te voorzien.
4. Als leerlingen leren om op een verantwoordelijke manier in hun behoeften te voorzien, winnen ze daarbij aan levensvaardigheden en winnen de leraar en hun klasgenoten een ongestoorde les. Dat is een WinWin-uitkomst.

WinWin is een integrale benadering van verantwoordelijk gedrag. Onder WinWin vallen Preventieve Acties, waarmee je de lessen zo structureert dat aan de behoeften van leerlingen tegemoet wordt gekomen, zodat ze de les niet hoeven te verstoren. WinWin biedt ook Directe Reacties, waarmee je een einde maakt aan verstoringen en leerlingen begeleidt naar verantwoordelijk gedrag. Daarnaast zijn er Vervolgacties op storend gedrag, om verantwoordelijk gedrag te versterken en toekomstige verstoringen te voorkomen.

Van oudsher wordt orde in de klas gekoppeld aan straf. Het idee daarbij is dat straf de kans verkleint dat storend gedrag zich herhaalt. Je hoeft alleen maar te kijken naar de frequentie van storend gedrag op scholen waar veel gestraft wordt om te begrijpen dat die aanpak achterhaald is. Straf roept alleen wraak op. WinWin geeft je een nieuwe definitie van orde in de klas. Orde is niet iets wat je de leerlingen aandoet, maar iets wat je ze aanleert. Met WinWin leren leerlingen verantwoordelijke manieren om aan hun behoeften te voldoen, zodat de behoefte aan storend gedrag verdwijnt.

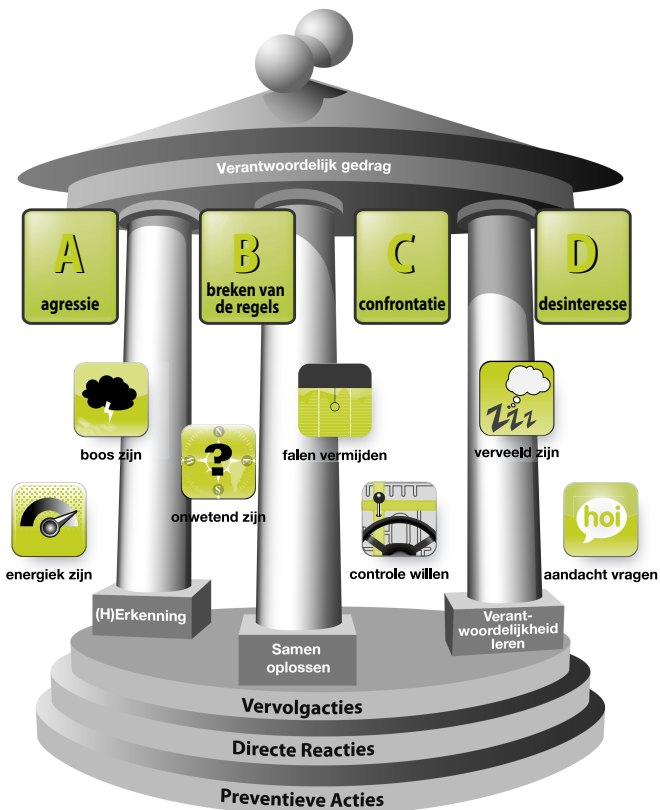
DEEL I

De bouwstenen van WinWin

WINWIN

WinWin is opgebouwd uit vier soorten bouwstenen:

1. De drie pijlers: (H)Erkenning, Samen oplossen, Verantwoordelijkheid leren. Het doel is om leerlingen verantwoordelijk, niet-storend gedrag aan te leren waarmee ze aan hun behoeften kunnen voldoen. Dat doel kun je bereiken door een gedeeld perspectief te kiezen (laat leerlingen merken dat je aan hun kant staat), door leerlingen (h)erkenning te bieden en door samen tot oplossingen te komen.
2. Inzicht in de ABCD-typen van storend gedrag.
3. Onderscheid tussen de zeven posities die leerlingen kunnen innemen en die storend gedrag veroorzaken.
4. De structuren en strategieën om verstoringen te voorkomen, effectief te reageren op het moment dat de verstoring optreedt en, indien nodig, een vervolgactie te kiezen: Preventieve Acties, Directe Reacties, Vervolgacties.

HOOFDSTUK 1

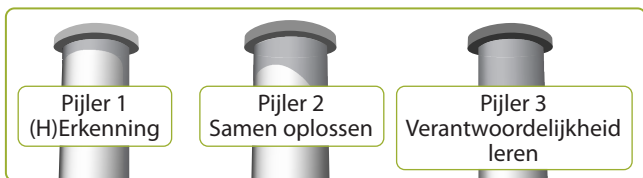
De bouwstenen van WinWin

Om te werken aan verantwoordelijk gedrag dien je inzicht te hebben in de vier soorten bouwstenen:

Bouwsteen 1: De drie pijlers

De drie pijlers symboliseren de WinWin-filosofie. Ze richten de aandacht op het uiteindelijke doel, **verantwoordelijkheid leren**, en de twee manieren waarop we dat doel bereiken: doordat we aan dezelfde kant staan – **(h)erkenning** – en door met de leerlingen **samen** te werken aan het **oplossen** van problemen.

De drie pijlers van WinWin

(H)Erkenning

De leraar laat de ordeverstoringe leerling merken dat hij aan zijn kant staat, met de leerling wil samenwerken, zich identificeert met de leerling en zijn achtergrond begrijpt. Hij biedt herkenning en erkenning.

Samen oplossen

De leerling en de leraar delen de verantwoordelijkheid voor het vinden van oplossingen voor ordeproblemen. Zo'n oplossing wordt niet van bovenaf opgelegd, maar samen met de leerling uitgewerkt.

Verantwoordelijkheid leren

Door de WinWin-oplossing ontwikkelt de leerling een belangrijke nieuwe vaardigheid. De leerling leert hoe hij met verantwoordelijk gedrag aan zijn behoeften kan voldoen, zodat verstoringen minder vaak optreden. Deze derde pijler, verantwoordelijkheid leren, is het uiteindelijke doel van WinWin. Het gaat er niet alleen om dat de les niet meer verstoord wordt, maar ook dat de leerlingen positief, verantwoordelijk gedrag aanleren.

Hoewel de drie pijlers van WinWin eenvoudig zijn, zijn ze krachtig en transformerend. Je kijkt door een nieuwe bril naar je leerlingen en naar jezelf. Daardoor ontdek je dat benaderingen die bedoeld

zijn om ordeverstoringen te beëindigen in feite inadequaaf zijn als ze niet tot gevolg hebben dat de leerlingen er verantwoorde-lijkheid door leren.

Verantwoordelijkheid leren is een proces. Als leraar gebruik je de structuren en strategieën uit dit boek om leerlingen van versto-rend naar verantwoordelijk gedrag te laten bewegen, zoals weer-gegeven in de tabel 'Het proces van verantwoordelijkheid leren' op de volgende pagina's.

Door verantwoordelijkheid leren tot het ultieme doel te maken, bereik je onder meer de volgende voordelen:

Voordelen van de pijler 'Verantwoordelijkheid leren'

- Als leraar houd je voor ogen wat het werke-lijke doel van je aanpak is: verantwoordelijk-heid leren voor de lange termijn, niet alleen een einde maken aan lesverstoringen.
- Leerlingen internaliseren de aangeleerde verantwoordelijkheid, conformeren zich niet alleen aan de regels.
- Leerlingen leren essentiële vaardigheden voor hun leven.
- Zelfstandigheid en autonomie van de leer-lingen.
- Geleidelijk aan minder lesverstoringen.
- De focus ligt op de lesstof, niet op de versto-ringen; betere resultaten voor de hele klas.

Het proces van verantwoordelijkheid leren

<p>Verstorende instelling <i>De leerling probeert aan zijn behoeften te voldoen door storend gedrag te vertonen</i></p>	<p>Bemiddeling door de leraar <i>Behoeften van de leerling worden vervuld door procedures en structuren op initiatief van de leraar</i></p>	<p>Verantwoordelijke instelling <i>Behoeften van de leerling worden vervuld door autonoom verantwoordelijk gedrag</i></p>
 <p>Aandacht vragen</p>	<p>De leraar geeft aandacht en helpt de leerling aandacht te krijgen door verantwoordelijk gedrag.</p>	<p>Zelferkenning</p>
 <p>Falen vermijden</p>	<p>De leraar structureert taken op zo'n manier dat de leerling succeservaringen kan opdoen: 'ik kan het niet' verandert in 'ik kan het!'</p>	<p>Zelfvertrouwen</p>
 <p>Boos zijn</p>	<p>De leraar helpt de leerling om op een verantwoordelijke manier met gevoelens van boosheid om te gaan.</p>	<p>Zelfbeheersing</p>